

RIKTLINJE FÖR KONTRAKTSVÅRD

Samverkan mellan Göteborgs stad och kriminalvård vid utredningar om
kontraktsvård och placeringar för vårdvistelser

Riktlinjen är antagen i samordningsgruppen för skadligt bruk och beroende 2026-03-20 och
gäller efter revidering våren 2026 för perioden
2026-03-20 till 2027-07-01

Innehåll

INNEHÅLL	2
PARTER	3
VAD OMFATTAR RIKTLINJEN?	3
MÅL MED SAMVERKAN	5
ANSVARSFÖRDELNING AV ARBETET	5
VAL AV VÅRDGIVARE	5
ANSVARSFÖRBINDELSE	5
GEMENSAM PLAN FÖR SAMVERKAN	6
ARBETSPROCESS KONTRAKTSVÅRD	6
ARBETSPROCESS VÅRDVISTELSER	7

Parter

Kriminalvården i Göteborg och kommunerna inom Göteborgsområdet.

Vad omfattar riktlinjen?

Riktlinjen reglerar samverkan mellan Kriminalvården och kommunerna i Göteborgsområdet avseende:

- Ansvarsförbindelse
- Kontraktsvård
- Vårdvistelse

Nedan följer en förtydligande beskrivning av respektive begrepp.

- **Ansvarsförbindelse**

En ansvarsförbindelse innebär att kommunen förbinder sig att ta fortsatt ansvar för en behandling som inleds under Kriminalvårdens ansvar. Syftet är att stärka samordning mellan kommun och Kriminalvård och säkerställa att behandlingsinsatser fullföljs.

- **Kontraktsvård**

En domstolsdömd påföljd som innebär att den dömda genomgår behandling i stället för fängelse. Kontraktsvård är ett bindande kontrakt mellan klienten och Kriminalvården som är fastställt av domstol. I kontraktet finns en plan för behandling av det problem som ligger bakom brottet. Det kan vara skadligt bruk eller beroende av narkotika/alkohol, våldsbenägenhet och spelberoende. Behandling kan också vara att få stöd att bryta kriminella tankar och värderingar.

I regel aktualiseras kontraktsvård när det alternativa fängelsestraffet motsvarar upp till cirka två års straffvärde. Det är dock alltid domstolen som beslutar om påföljd och undantag kan därför förekomma.

- **Vårdvistelse**

Vårdvistelse är en utslusningsåtgärd under pågående fängelsestraff där den intagne placeras i behandling utanför anstalt som en del av utslusningen inför villkorlig frigivning. Syftet är att underlätta övergången från anstalt till frihet och minska risken för återfall i brott.

Samverkan vid kontraktsvård

Samverkan mellan Kriminalvården och kommunen ska inledas så tidigt som möjligt när frivården utreder om kontraktsvård är en lämplig påföljd. Utredningsarbetet ska bedrivas parallellt och skyndsamt med hänsyn till domstolens tidsramar. Kontraktsvård förutsätter att den enskilde samtycker till informationsutbyte mellan parterna.

Kriminalvården ansvarar för att tillhandahålla relevant utredningsunderlag som möjliggör kommunens prövning av ansvarsförbindelse. Kommunen ansvarar för att skyndsamt utreda

och fatta beslut om bistånd i form av ansvarsförbindelse. Planeringen av behandlingsinsatsen ska ske i nära dialog mellan parterna och med den enskilde.

När domstolen har dömt till kontraktsvård är behandlingsplanen juridiskt bindande. Kriminalvården har huvudansvar för verkställigheten samt betalningsansvar fram till den tidpunkt då två tredjedelar av det alternativa fängelsestraffet har passerat. Därefter övergår betalningsansvaret till kommunen i enlighet med ansvarsförbindelsen. Samverkan ska fortgå under hela placeringstiden och eventuella avvikelser eller behov av förändring ska hanteras skyndsamt i dialog mellan parterna. Eftersom behandlingsplanen är fastställd av domstol kan insatsens inriktning inte ensidigt ändras. Längden på socialtjänstens betalningsansvar styrs av den upprättade ansvarsförbindelsen.

Samverkan vid vårdvistelse

Samverkan aktualiseras när Kriminalvården bedömer att vårdvistelse är en lämplig utslussningsåtgärd inför villkorlig frigivning. Kontakten med kommunen ska tas i god tid så att utredning och planering kan genomföras skyndsamt. Vårdvistelse förutsätter att den enskilde samtycker till informationsutbyte mellan parterna.

Kriminalvården ansvarar för att lämna relevant underlag inför kommunens prövning av ansvarsförbindelse. Kommunen ansvarar för att utreda och fatta beslut om bistånd samt att medverka i planeringen av den fortsatta vården. Under tiden fram till villkorlig frigivning har Kriminalvården huvudansvar och betalningsansvar för vårdvistelsen.

Efter villkorlig frigivning övergår betalningsansvaret till kommunen enligt ansvarsförbindelsen. Den fortsatta insatsen är då inte domstolsbunden och kan, efter ny bedömning, anpassas av socialtjänsten i samråd med den enskilde och i fortsatt dialog med Kriminalvården. Samverkan ska ske kontinuerligt under hela vårdtiden och vid avvikelser från plan ska parterna skyndsamt informera varandra och gemensamt planera fortsatt hantering.

Mål med samverkan

- Samverkan sker i dialog utifrån individens behov och i samråd med den enskilde.
- Syftet är att personer inom målgruppen ska ges möjlighet till delaktighet i samhällslivet på samma villkor som andra. Kontraktsvård och vårdvistelse ska bidra till att individen behåller och/eller förbättrar sin hälsa samt sina funktioner inom livsområden som boende, sysselsättning och mellanmännsliga relationer. Återfall i brott ska förebyggas.
- Individen ska inte hamna mellan huvudmännens olika ansvarsområden och därför inte få den hjälp som hen behöver.
- Resurser ska genom samordning nyttjas effektivt.

Ansvarsfördelning av arbetet

- Socialsekreterare inom individ- och familjeomsorgen och klienthandläggare på anstalt och frivårdsinspektör inom frivården ansvarar för samverkan på individnivå. De ansvarar för att planering, informationsutbyte och att uppföljning sker i enlighet med denna riktlinje.
- Respektive enhetschef inom kommun och Kriminalvård ansvarar för kunskapsspridning av avtalets innehåll och att avtalets följs. Enhetschef inom individ- och familjeomsorgen respektive kriminalvårdsinspektör hanterar och ansvarar för att avvikelser från rutinen åtgärdas.
- Kriminalvården och kommunerna i Göteborgsområdet ansvarar gemensamt för uppföljning och vid behov revidering av riktlinjen samt tillhörande mallar för ansvarsförbindelse. Uppföljning ska ske i samverkan mellan huvudmän.
- Gällande riktlinje och mallar för ansvarsförbindelse ska de finnas tillgängliga på Krimnet för Kriminalvården och på styrande dokument för Göteborgs stad.

Val av vårdgivare

Vid institutionsplacering används i första hand vårdgivare som är upphandlad av båda myndigheterna.

Finns inte lämplig vårdgivare upphandlad väljs vårdgivare som är upphandlad av den myndighet som enligt bedömning kommer att ansvara för den större delen av vårdtiden.

Ansvarsförbindelse

Ansvarsförbindelse ska formuleras enligt den mall som finns som bilaga till rutinen.

Gemensam plan för samverkan

När kontraktsvård eller vårdvistelse har inletts ska Socialtjänsten och Kriminalvården göra en gemensam plan för uppföljning, tillsammans med den enskilde och vårdgivaren.

Kriminalvården ansvarar för samordning av uppföljningen tills betalningsansvaret övergår till socialtjänsten, därefter tar socialtjänsten över ansvar för samordning av uppföljning.

Planen ska innehålla:

1. Insatser den enskilde behöver.
2. Kriminalvårdens och kommunens ansvar.
3. Vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommun och kriminalvården
4. Vem som har det övergripande ansvaret för planen.

Arbetsprocess kontraktsvård

- Frivården kontaktar kommunen och informerar om att kontraktsvård utreds som möjlig påföljd. Den enskilde ansöker i samband med detta om bistånd i form av ansvarsförbindelse hos socialtjänsten.
- När kontraktsvård utreds ska samverkan mellan frivården och kommunen inledas så tidigt som möjligt. Ärenden ska hanteras skyndsamt och arbetet ska bedrivas parallellt inom respektive organisation med hänsyn till domstolens tidsramar.
- Frivården och kommunen har ett gemensamt ansvar för att planera insatsen tillsammans och att involvera den andra parten i ett tidigt skede. Parterna ansvarar för att delge varandra relevant information som är nödvändig för att möjliggöra utredning, beslut och planering av insatsen.
- När domstol begär en personutredning utreder frivården om kontraktsvård kan vara en lämplig påföljd utifrån den enskildes behandlingsbehov och brottets straffvärde. Samverkan mellan frivården och kommunen ska inledas så tidigt som möjligt i processen.
- Kontraktsvård förutsätter att den enskilde samtycker till informationsutbyte mellan Kriminalvården och kommunen. Samtycke dokumenteras och delges den andra parten.
- Utredningsarbetet ska bedrivas skyndsamt och parallellt inom respektive organisation med hänsyn till domstolens tidsramar. Vid begäran om personutredning där personen är häktad, är tidsramen i regel 14 dagar, men kan komma att förlängas, vilket man inte vet i förväg.
- Frivården ansvarar för att lämna relevant underlag som möjliggör kommunens utredning. Underlaget är i regel begränsat eftersom frivårdens utredning pågår parallellt och färdigställs inför domstolsförhandlingen. Parterna behöver därför samverka i bedömningen av om kontraktsvård är en lämplig insats.

- Kommunen ansvarar för att skyndsamt utreda ansökan och fatta beslut om bistånd i form av ansvarsförbindelse. Beslutet ska meddelas den enskilde samt Kriminalvården.
- Frivården ansvarar, i samråd med kommunen, för att föreslå lämplig vårdgivare utifrån den enskildes behov. När ansvarsförbindelse har beviljats upprättar frivården en behandlingsplan där vald behandlingsinsats framgår. Behandlingsplanen ingår i underlaget till domstolen.
- Om domstolen dömer till skyddstillsyn med särskild behandlingsplan genomförs kontraktsvården i enlighet med domen.
- Frivården har huvudansvar för verkställigheten samt betalningsansvar fram till datum för villkorlig frigivning, tidpunkt då två tredjedelar av det alternativa fängelsestraffet har passerat. Därefter övergår betalningsansvaret till kommunen enligt ansvarsförbindelsen.
- Under placeringstiden ska socialtjänstens handläggare och frivårdsinspektör följa upp insatsen och vid behov samverka kring justeringar i genomförandet.

Vid avvikelser från behandlingsplan eller genomförandeplan ansvarar båda parter, oavsett huvudansvar, för att skyndsamt informera och involvera den andre parten. Det är viktigt att informera om vad som hänt och samverka kring den fortsatta planeringen.

Ansvarsförbindelsen gäller vid fortsatt planering vid ev. behov av byte av vårdgivare. Finns inte lämplig vårdgivare upphandlad av båda, väljs vårdgivare som är upphandlad av den myndighet som enligt bedömning kommer att ansvara för den större delen av vårdtiden.

Arbetsprocess Vårdvistelser

- Den enskilde ansöker om bistånd i form av ansvarsförbindelse i samband med vårdvistelse till kommunen.
- Kriminalvården kontaktar kommunen och informerar om ärendets karaktär.
- När vårdvistelse aktualiseras ska Kriminalvården och kommunen samverka i planeringen av insatsen. Kriminalvården ansvarar för att informera kommunen i god tid så att utredning och planering kan genomföras skyndsamt.
- Parterna har ett gemensamt ansvar för att planera insatsen tillsammans och för att delge varandra relevant information som är nödvändig för att möjliggöra beslut och planering av fortsatt vård.
- Vårdvistelse förutsätter att den enskilde vill och samtycker till att informationsutbyte sker utan hinder för sekretess. Sekretessblankett fylls i och delges den andra parten.
- Kommunen utreder skyndsamt efter tillgängligt underlag från Kriminalvården. Kriminalvården ansvarar för att underlaget är så utförligt som möjligt utifrån tillgängliga uppgifter.

- Kriminalvården föreslår lämpliga vårdgivare efter samråd med socialtjänsten kring personens behov.
- Kommunen ger information om avslag eller beviljat bistånd till den enskilde och till kriminalvården.
- Kommunen skriver under ansvarsförbindelse och skickar till kriminalvården, anstalten.
- Kriminalvården har huvudansvaret för vårdvistelsen fram till datum för villkorlig frigivning.
- Socialtjänsten, anstalten och frivården skall under placeringstiden kontinuerligt följa upp och vid behov revidera behandlingsplanen. Den fortsatta vården skall planeras gemensamt.
- Efter villkorlig frigivning ansvarar kommunen för vårdvistelsen, men samverkan ska fortsatt ske mellan frivård och socialtjänst.
- Vid avvikelser från behandlingsplan eller genomförandeplan ansvarar båda parter, oavsett huvudansvar, för att skyndsamt informera och involvera den andre parten. Det är viktigt att informera om vad som hänt och samverka kring den fortsatta planeringen.